

THE GOLDEN STOOL, OR THE STORY OF NANA YAA ASANTEWAA

GORGES OCLOO
TONEELHUIS / LOD MUZIEKTHEATER

CONCEPT, REGIE, LIBRETTO EN
COMPOSITIE
Gorges Ocloo

SOPRAAN
Nobulumko Mngxekeza-Nziramanga

MEZZOSOPRAAN
Nonkululeko Nkwinti

KOOR, DANS EN PERCUSSIE
Doris Bokongo Nkumu, Nathalie Bokongo
Nkumu, Gloria Abena Biney,
Titilayo Oliha, Saar-Niragire De Groof,
Briana Stuart, Maïmouna Badjie,
Somalia Williamson

ADVIES COMPOSITIE KOOR
EN KOORMEESTER
Joris Minten

CO-LIBRETTO EN DRAMATURGIE
Josse De Pauw

MUZIKAAL ADVIES
Katherina Lindekens

KOSTUUMONTWERP
Gorges Ocloo, Kasia Mielczarek

DECORONTWERP
Gorges Ocloo, Chris Reijnen, Senne Suls

UITVOERING KOSTUUMS EN DECOR
Toneelhuis atelier

PRODUCTIELEIDING
Noor De Graaf, Eva De Wolf

REGIEASSISTENTIE
Chiara Monteverde

VIDEOTECHNIEK
Wim Piqueur

AUDIOTECHNIEK
Victor Hidalgo

LICHTTECHNIEK
Pino Etz, Gilles Roosen, Lies van Look

VIDEO-OPNAME
Gorges Ocloo

AUDIO-OPNAME
Isa Tubbax

TECHNIEK TONEELHUIS
Pim Janssen, Henk Vandecaveye,
Kris Depuydt, Raf Joossens, Brian Doms,
Eva Dermul, Lies van Look, Douwe
van Hassel (stagiair)

STAGE PUBLIEKSWERKING
Benjamin Smits, Jeroen Gyselings,
Inge den Adel (studenten Theater-,
Film- en Literatuurwetenschappen)

PRODUCTIE
Toneelhuis, LOD *muziektheater*

COPRODUCTIE
Opera Ballet Vlaanderen, O. Festival
Rotterdam

MET DE STEUN VAN
Enoa & The Creative Europe Programme,
De Tax Shelter van de Belgische Federale
Overheid

MET DANK AAN

Lukas Vanhoutte, Naomi Lampariello,
Peter King, Seethal Rucera,
Tom Rummens, Kathleen Treier,
Maud Van de Velde, Elsemieke Scholte,
Lies Leliaert, Bram Abrams, Cathy Berx,
Dr. Wilhelmina Donkoh,
Samuel Eyako Vinyo, Rose Addy,
Rene Ocloo, Kwesi Ocloo, Akos Ocloo,
Ejako, Women Commission of Kwame
Nkrumah University of Science and
Technology, Women Commission Office
of the Koforidua Technical University,
Ghana National Theater/Dance and Music

SCAN FOR
ENGLISH
PROGRAM

CELEBRATING NANA YAA ASANTEWAA

- dans, muziek, gesprek, ontmoeting
- 29 april 13-18u Bourla
- gratis, inschrijven op de website

NAGESPREK

- met Gorges Ocloo, cast en Katherina Lindekens
- 29 april, aansluitend aan de voorstelling in de zaal

THE WOMAN KING

- Toneelhuis@DeCinema
- met inleiding door Gorges Ocloo
- 30 april 19u De Cinema (in De Studio)

TONEELHUIS

THE GOLDEN STOOL, OR THE STORY OF NANA YAA ASANTEWAA

WIE IS NANA YAA ASANTEWAA? WAT HEEFT ZE BETEKEND? EN WAT IS HAAR NALATENSCHAP?

Een zestigjarige vrouw neemt in 1900 de leiding in het verzet tegen de troepen van de Britse Monarch en houdt samen met de door haar opgerichte vrouwenbrigade een jaar lang stand in een gevecht om de Golden Stool, troon en trots van het Asantevolk in Ghana.

Al jaren worden de Asante afgeslacht voor hout, goud en cacao. De industriële revolutie in het verre Engeland vraagt om middelen, veel middelen, als een hongerig beest. Het opeisen van de Golden Stool door de Britse Monarch was voor Nana Yaa Asantewaa en haar vrouwen de druppel. De Golden Stool zou het land niet verlaten!

Nobulumko Mngxekeza-Nziramasaanga (sopraan), Nonkululeko Nkwinti (mezzosopraan), Doris Bokongo Nkumu, Nathalie Bokongo Nkumu, Abena Biney Gloria, Titilayo Oliha, Saar-Niragire De Groof, Briana Stuart, Maïmouna Badjie en Somalia Williamson zingen, spelen en dansen het verhaal van Nana Yaa Asantewaa en haar moedige strijd, op de tonen van beroemde aria's uit het klassieke westerse operarepertoire - dat Gorges Ocloo zich voor de gelegenheid heeft toegeëigend. Händel, Bizet, Sjostakovitsj, Verdi, Vivaldi, Beethoven, Orff,... ze passeren allemaal de revue. Met deze AfrOpera legt Gorges Ocloo zijn wortels bloot.

DE CAST

Om het verhaal van Nana Yaa Asantewaa te vertellen, stelde Gorges Ocloo een volledig vrouwelijke cast samen van zowel geschoolde als niet-geschoolde zangers, dansers en performers. Sopraan Nobulumko Mngxekeza-Nziramasaanga speelt Nana Yaa Asantewaa en de Vertelster. Mezzosopraan Nonkululeko Nkwinti is de antagonist van Nana Yaa Asantewaa, en vertolkt verschillende stemmen: die van de Britse bezetter ('the Ofay'), van de Mannen van het Asantevolk en van Nana Yaa Asantewaas Verrader. Saar-Niragire De Groof, Somalia Williamson, Nathalie Bokongo Nkumu, Doris Bokongo Nkumu, Gloria Abena Biney, Titilayo Oliha, Briana Ashley Stuart en Maïmouna Badjie vormen het koor. Ze belichamen zowel de Mannen van het Asantevolk als Nana Yaa Asantewaas leger: de NYAWOB of Nana Yaa Asantewaa Women's Brigade.

Nobulumko Mngxekeza-Nziramasaanga

Soliste bij de Cape Town Opera (sopraan) en werkte in *Moby Dick* voor de eerste keer samen met Gorges Ocloo.

Nonkululeko Nkwinti

Zangeres in de Cape Town Opera (mezzosopraan) met een voorliefde voor opera, koraalgezangen en klassieke muziek.

Saar-Niragire De Groof

Zangeres, actrice en performer, o.a. te zien in series en films als *Dansaertvlamingen*, *Leef*, *Red Light* en in de herfst van 2023 in de voorstelling *We gaan deur!* in regie van Nyira Hens en Bruno Vanden Broecke.

Doris Bokongo Nkumu

Danseres, choreografe, vormt samen met haar tweelingzus Nathalie het dansduo Les Mybalés. Creëerde *Illusion* en *À travers l'autre* (Lezarts Urbains) en cocreëerde en speelde in o.a. *Malcolm X* (KVS), *De living* (NTGent), *Do the Calimero* (LOD & hetpaleis).

Somalia Rejine Williamson

Performer, zangeres, actrice, creëerde haar performance *Mother* in 2022, zong zich al eens een aantal rondes ver in *The voice*, nam deel aan *Wounded Angel* van TROEP/TROUPE en *Funeral* van Ontroerend Goed.

Gloria Abena Biney

Artieste, kostuumontwerper, was o.a. te zien in *Sweet angel of death* door Daniel Djissenou (KunstZ) en ontwierp de kostuums bij *Meet me Halfway* (Adams Mensah) en *Messias* (Jaouad Alloul).

Nathalie Bokongo Nkumu

Danseres, choreografe, vormt samen met haar tweelingzus Doris het dansduo Les Mybalés. Creëerde *Illusion* en *À travers l'autre* (Lezarts Urbains) en cocreëerde en speelde in o.a. *Malcolm X* (KVS), *De living* (NTGent), *Do the Calimero* (LOD & hetpaleis).

Titilayo Oliha

Artieste, koorzangeres, seksuologe, te vinden (met haar broer en zus) op festivals als het Afrika Filmfestival met de Bongo Style Fashion Show. Deelt verhalen via mode, zang en muziek, om vervolgens een toepassing te vinden in de seksuologie.

Briana Ashley Stuart

Performer, choreografe, danseres, creëerde o.a. *Becoming Together* (KVS), *Be The Rhythm* (Citylab Pianofabriek, Kaaitheater) *Stepping: Freedom in Form* (BOZAR), *Moving Meditations* (Citylab & KVS) en zette haar eigen danscompagnie op in Brussel.

Maïmouna Badjie

Actrice, model, o.a. te zien in tv-series als *Assisen*, *Liefdestips aan Mezelf*, *Season of Sex* en de horrorfilm *Duyster*.

WALS IN *COMBAT BOOTS*

© Kurt Van der Elst

GORGES OCLOOS MUZIKALE VERBEELDING IN ZES VIGNETTEN

AFROPERA

Twee klassiek geschoolde zangeressen en een achtkoppig koor van danseressen en performers: samen vertellen zij het verhaal van Nana Yaa Asantewaa. Zelf noemt regisseur en componist Gorges Ocloo het stuk een 'AfrOpera': 'een muzikale confrontatie tussen Europa en Afrika'. Hij deconstrueert beroemde composities uit de westerse muziekgeschiedenis en injecteert ze met Afrikaanse invloeden. 'Ik speel een spel met de toe-eigening van culturele symbolen, zoals de Engelsen deden met de Golden Stool', aldus Ocloo. 'Maar ik steel de muziek niet - ik leen ze alleen even (*lacht*).'

GREATEST HITS

Voor de repertoirekeuze gold één, welja, gouden regel: de muziek moest eenzelfde symboolwaarde hebben als de Golden Stool zelf. Beethovens 'Ode an die Freude', Vivaldi's *Vier Seizoenen*, Bizets *Carmen* en *An der schönen blauen Donau* van Johann Strauss Jr.: het zijn slechts enkele van de evergreens die Ocloo in de mix gooide. Precies het iconische statuut van deze werken maakte ze zo geschikt voor zijn project.

EXTREME MAKEOVER

Al die werken krijgen in *The Golden Stool* een *extreme makeover*. Alleen al qua tekst valt er veel te herontdekken. Ocloo schreef zelf een libretto waarin het verhaal van Nana Yaa Asantewaa en haar hedendaagse erfenis wordt verteld en becommentarieerd. En ook op compositorisch vlak zijn vrijheid en avontuur troef. Muziek voor viool, piano en zelfs orkest herschrijft Ocloo zonder verpinken voor de stem. Melodieën breken los uit hun harmonische context, of worden tot flarden herleid. Akkoorden en begeleidingspatronen worden geschrapt, vervangen of juist in de spotlights geplaatst. Maar vooral ritmisch gaan alle registers open.

GROOVE

Geef Gorges Ocloo een tergend langzaam lied als 'Lascia ch'io pianga' van Händel, en hij hoort er beats in. Uit de wervelende prelude van *Carmen* tovert hij dan weer een Afrikaanse groove tevoorschijn die je nooit eerder hoorde, maar die er altijd lijkt te zijn geweest. Op zijn meest virtuoos is Ocloo wanneer hij een loopje neemt met het metrum van een werk. Wie Sjostakovitsj' *Waltz No. 2* in driekwartsmaat verwacht, is eraan voor de moeite: de bewerkte versie heeft meer weg van een soldatenmars of voetbalhymne.

PERCUSSIE

'De Afrikaanse "klassieke" muziek drijft op percussie', vertelt Ocloo, die daar veel meer in hoort dan louter ritme. 'De ntumpan, bijvoorbeeld, worden ook wel "talking drums" genoemd: dankzij hun verfijnde dynamiek kun je er hele verhalen mee vertellen.' Met honderden van dat soort trommels omsingelden Nana Yaa Asantewaa en haar krijgsters hun vijand. Door met een stok over het membraan te krassen, simuleerden de vrouwen het geluid van leeuwen. 'Dat soort beelden fascineert me mateloos', zegt Ocloo. Geen wonder dat percussie een hoofdrol krijgt in *The Golden Stool*, van een resonante vloer met ingebouwde microfoons tot allerlei shakers en boomwhackers. Maar het pièce de résistance is een antropomorf, gebricoleerd drumstel op het achtertoneel. Ocloo beschrijft het als een voodoo-altaar, dat de hartslag vormt van de gemeenschap op de scène.

GIRLPOWER

Tijdens het repetitieproces wisselden de performers veel muziek uit. De lunchdip bestreden ze met een geïmproviseerde medley, die zijn weg vond naar de voorstelling. Daarin staan Aretha Franklin en Gloria Gaynor zij aan zij met Lady Gaga en Megan Thee Stallion. Nana Yaa Asantewaa zou goedkeurend geknikt hebben bij zoveel girlpower.

- Katherina Lindekens

Lees meer over de muzikale dramaturgie op toneelhuis.be

BRAVE WOMEN

I ASK YOU FELLOW SISTERS OF THE
MOTHER CONTINENT,

WHAT IS LEFT OF NANA YAA ASANTEWAA'S
BLOOD TODAY,

WHAT IS LEFT OF QUEEN IDIA OF BENIN,

WHAT IS LEFT OF QUEEN AMINA OF ZARIA,

WHAT IS LEFT OF QUEEN NDATE YALLA OF
SENEGAL,

WHAT IS LEFT OF NONGQAWUSE OF THE
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA,

WHAT IS LEFT OF QUEEN OF NDONGO OF
ANGOLA,

WHAT IS LEFT OF KIMPA VITA OF KONGO?

LISTEN!

BRAVE WOMEN ARE ALWAYS FORGOTTEN.
MURDEROUS MEN ARE REMEMBERED.

Nongqawuse van de Republiek van Zuid-Afrika (1841-1898)

Nongqawuse was een vrouwelijke profeet in de provincie Oost-Kaap, Zuid-Afrika. Om de Europese bezetter uit het land van het Xhosavolk te verdrijven, kreeg ze van haar voorouders het bevel om alle gewassen en de volledige veestapel te verbranden. De Xhosa zouden nog liever sterven dan de bezetter de luxe te gunnen om van hun Heilige Grond te eten.

Kimpa Vita van Kongo (1684-1706)

Dona Beatriz Kimpa Vita werd geboren in het Kongo-koninkrijk - gelegen in het huidige Congo, Angola en Gabon. Ze was de grondlegger van het antonianisme: een religieuze beweging die predikte dat Jezus en andere heiligen zwart en Kongolees waren. Omwille van deze overtuigingen werd ze door het witte establishment ter dood veroordeeld. Kimpa Vita bevrijdde de Kongolezen en hun religie en zorgde voor een heropleving van het Kongo-koninkrijk.

Koningin van Ndongo van Angola (1581-1663)

Nzinga Mbandi werd in 1624 koningin van Ndongo en Matamba, gelegen in Angola. Ze stond bekend als een uitstekend voorbeeld van vrouwelijk leiderschap en bestuur. Haar oorlogstactieken en diplomatieke vaardigheden, haar vermogen om allianties te vormen, haar kennis van handel en religieuze kwesties zorgden ervoor dat ze in staat was om langdurig weerstand te bieden tegen de koloniale praktijken van Portugal, tot haar dood in 1663.

Koningin Idia van Benin (ca. 16de eeuw)

Koningin Idia van Benin was de moeder van Esigie, die van 1504 tot 1550 koning was van het Edovolk. Koningin Idia was de stuwende kracht achter het leiderschap van haar zoon, en diens overwinning tijdens de gruwelijke Idah-oorlog (1515-1516).

Koningin Ndaté Yalla van Senegal (ca.1810-1860)

Ndaté Yalla Mbodj, ook gekend als Ndateh Yalla Mboojc, was de laatste 'Lingeer' (koningin) van Waalo, een van de vier voormalige Jolof-koninkrijken, gelegen in wat vandaag Noordwest-Senegal is. Tijdens haar heerschappij vocht ze tegen de Franse kolonisatie en de Moorse invasie van haar koninkrijk. Ze wordt gezien als een sleutelfiguur binnen de geschiedenis van Senegambia (i.e. de confederatie van Senegal en Gambia).

Koningin Amina van Zaria (1533-1610)

Amina was een historische strijdster die leefde in de stad Zazzau (vandaag bekend als Zaria), gelegen in de noordwestelijke regio van Nigeria. Toen haar ouders in ca. 1566 stierven, werd haar broer Karami koning. Amina had zich toen al bewezen als een toonaangevende strijdster in de cavalerie van haar broer, en stond bekend voor haar leiderschap en tactisch militair inzicht. In 1576, na het overlijden van Karami, was Amina de eerstvolgende in lijn om de troon te betreden. Zij wist het leger groter en sterker te maken dan ooit tevoren en tijdens haar regime verwierf Zazzau veel meer grondgebied.

Een van de inspiratiebronnen voor deze voorstelling is een muurschildering van de Ghanese artieste Josephine Ngminvielu Kuuire. Ze maakte de tekening in 2020 in samenwerking met het kunstenaarscollectief Afuabe, uit verontwaardiging omdat de vrouwen die bijdroegen aan de onafhankelijkheid van Ghana niet geëerd worden op de nationale feestdag. Het werk bevindt zich op het Tetteh Quarshie Knooppunt, een belangrijk verkeersknooppunt in het noorden van de hoofdstad Accra, en is een eerbetoon aan tien iconische vrouwen die elk een cruciale rol gespeeld hebben in de geschiedenis van Ghana.

LAURA ADORKOR KOFI (1893-1928)

- activiste en een van de grondleggers van het panafrikanisme

EFUA SUTHERLAND (1924-1996)

- sleutelfiguur in de ontwikkeling van het theater in Ghana

MELODY MILLICENT DANQUAH (1937-2016)

- eerste Ghanese pilote

ANNIE JIAGGE (1918-1996)

- eerste vrouwelijke rechter in Ghana en The Commonwealth of Nations

THEODOSIA OKOH (1922-2015)

- ontwerpster van de Ghanese vlag

MABEL DOVE DANQUAH (1905-1984)

- journaliste en eerste vrouwelijke lid van het Ghanese parlement

ESTHER AFUA OCLOO (1919-2002)

- zakenvrouw en pionier op gebied van microleningen en bedrijfskunde

SUSAN OFORI ATTA (1917-1985)

- eerste vrouwelijke Ghanese dokter

REBECCA NAA DEDEI ARYEETAY (1923-1961)

- politiek activiste, afgebeeld op het Ghanese muntstuk van 50 pesewa

NANA YAA ASANTEWAA (1840-1921)

- leider van de opstand van de Asante tegen het Britse kolonialisme in 1900 (vijfde Anglo-Asante Oorlog)

Toneelhuis werkt met subsidies van de stad Antwerpen en de Vlaamse overheid.
Grafische identiteit: Bureau BoschBerg

TON&ELH&IS.BE